

NOTA

Betreft: Samenvattend verslag van de plenaire zitting
- Brussel, 15 en 16 mei 2003 ¹

1. Werkmethode van de Conventie in de laatste fase en proces met het oog op consensus
(CONV 720/03 en 721/03)

Werkmethode

De voorzitter gaf enige toelichting bij de agenda van de plenaire zitting, die ditmaal twee volledige dagen heeft geduurd om de Conventie in staat te stellen uitvoeriger over de instellingen en het externe optreden van de Unie te debatteren.

Voor de start van het debat over die twee onderwerpen presenteerde de voorzitter de werkmethode die tot consensusvorming zal leiden. Nog vóór de volgende zitting op 30 en 31 mei zullen de leden van de Conventie de gehele ontwerp-grondwet ontvangen. Daardoor zal een bespreking kunnen worden gewijd aan:

- de bepalingen over het beleid waarnaar vaak verwezen is in het kader van de besprekingen over deel I;
- de nieuwe versie van die afdelingen, zoals herzien door het Praesidium in het licht van de besprekingen in de plenaire zitting;
- de nieuwe bepalingen van het Praesidium ter uitvoering van de aanbevelingen van de werkgroepen en studiegroepen.

¹ Een woordelijk verslag van de plenaire zitting is te vinden op <http://www.european-convention.eu.int/>.

De voorzitter onderstreepte dat de werkzaamheden van de Conventie tijdens de eerste twee weken van juni geïntensiveerd moeten worden, onder meer door een grotere aanwezigheid van de Conventieleden in Brussel, zodat zij het werk ook kunnen voortzetten in de "politieke families", de samenstellende groepen en eventueel enkele studiegroepen. Intussen zullen de voorzitter en de beide vice-voorzitters overleg plegen en zal het Praesidium zo vaak mogelijk de voortgang op weg naar consensus evalueren.

In de korte discussie die zich daarop ontspon, benadrukten verscheidene Conventieleden dat deel III van de Grondwet grondig moet worden besproken. Sommigen vroegen zich af of de Conventie zich wel binnen de haar toegemeten termijn van haar taak kan kwijten. Eén Conventielid stelde voor dat de leden van de Conventie wijzigingsvoorstellen op de globale tekst indienen en dat die wijzigingsvoorstellen in de Conventie ter stemming worden gebracht.

In zijn antwoord bracht de voorzitter in herinnering dat de werkmethode van de Conventie zoals vastgelegd in de Verklaring van Laken de consensus is en stemmingen uitsluit, die immers in een aldus samengestelde vergadering niet representatief zijn. Met betrekking tot deel III van de Grondwet gaf de voorzitter in overweging om, indien dat deel kennelijk niet tijdig kan worden afgerond, na te gaan of er nog enkele weken extra kan worden doorgewerkt aan dat deel alleen.

2. Debat over de ontwerp-artikelen over de Instellingen (deel I - titel IV) **(CONV 691/03 en CONV 709/03)**

Inleiding

In zijn inleiding wees de voorzitter erop dat er bij het secretariaat een groot aantal wijzigingsvoorstellen was ingekomen met betrekking tot titel IV van de ontwerp-grondwet waaraan een artikel was toegevoegd dat in titel IV over het democratisch leven zou worden ondergebracht.

De voorzitter memoreerde dat de artikelen over de instellingen in deel I vergezeld zullen gaan van bepalingen in deel III. Sommige van de ingediende opmerkingen, beschouwingen en wijzigingsvoorstellen strekken tot aanvulling of verbetering van de gepresenteerde teksten. Zij zullen een antwoord krijgen wanneer de artikelen van deel II beschikbaar zijn.

De voorzitter wees er voorts op dat er in de talloze opmerkingen twee soorten van wijzigingsvoorstellen te onderscheiden zijn:

De ene soort, met de meeste en belangrijkste wijzigingsvoorstellen, laat de algemene structuur van het door het Praesidium ingediende ontwerp onverlet. Zij strekken tot verduidelijking van de voorgestelde bepalingen. Sommige wijzigingsvoorstellen zijn een aanzienlijke verbetering van de voorgestelde formulering, bijvoorbeeld omdat de aanpak van het Praesidium wordt gesteund of gepreciseerd.

De andere soort telt iets minder, maar toch een belangrijk aantal wijzigingsvoorstellen. Zij komen er rechtstreeks of onrechtstreeks op neer dat de huidige teksten worden gehandhaafd. Voor vrijwel alle kernartikelen van de institutionele bepalingen is een dergelijke aanpak min of meer nadrukkelijk voorgesteld, d.w.z. de samenstelling van het Europees Parlement, de rol en het voorzitterschap van de Europese Raad, de berekening van de gekwalificeerde meerderheid, de wijze van aanstelling van de Commissie, de aanstelling en de samenstelling van de Commissie. De voorzitter vroeg zich af of een status quo wel te verenigen valt met het mandaat dat de Conventie in Laken heeft gekregen. Hij memoreerde bepaalde vragen die door de staatshoofden en regeringsleiders naar voren zijn geschoven en citeerde er enkele van: "De eerste vraag luidt hoe we de democratische legitimiteit en de transparantie van de huidige instellingen kunnen vergroten, een vraag die geldt voor de drie instellingen" en "Hoe kunnen de autoriteit en de doeltreffendheid van de Europese Commissie worden versterkt?" alsook "Wat met de halfjaarlijkse wisseling van het voorzitterschap van de Unie?".

In de plenaire zittingen namen veel sprekers het woord. Aan het debat werd deelgenomen door ongeveer 90 Conventieleden, de blauwe kaarten niet meegerekend. Het was een levendig en verrijkend debat. Voordat wordt ingegaan op de punten die het vaakst aan de orde kwamen, kan een aantal algemene opmerkingen worden aangestipt (voor de leesbaarheid van deze nota zijn de opmerkingen over de minister van Buitenlandse Zaken bij de opmerkingen over het debat aangaande het externe optreden van de Unie gevoegd).

Algemene opmerkingen van de Conventieleden

Een groot aantal Conventieleden begonnen hun uiteenzetting met algemene opmerkingen of brachten eerst bepaalde beginselen onder de aandacht. Bijzondere aandacht verdienen de volgende punten:

Een groot aantal Conventieleden vond dat de algemene institutionele structuur recht moet doen aan bepaalde beginselen en in dat verband werd het beginsel van gelijkheid van de lidstaten het vaakst genoemd. Ook de communautaire methode werd genoemd.

Talrijke Conventieleden bevestigden in het algemeen of in het bijzonder hun gehechtheid aan de huidige verdragsbepalingen die het resultaat zijn van het Verdrag van Nice. Volgens hen bieden deze een antwoord op de uitdagingen van een uitgebreid Europa en hebben de onderhandelaars toen een aanvaardbaar compromis bereikt. Voorts werd gememoreerd dat de parlementen en bevolkingen van de kandidaat-lidstaten zich met het oog op de toetreding onlangs hebben moeten uitspreken over de huidige institutionele bepalingen. Voor de publieke opinie van die landen valt een ingrijpende wijziging van de institutionele bepalingen dus moeilijk te verdedigen. Andere Conventieleden wezen er dan weer op dat de bijeenroeping van de Conventie door de staatshoofden en regeringsleiders en de aanneming van de verklaring van Laken in december 2001 aantonen dat de resultaten van Nice als onvoldoende zijn aangemerkt om op de uitdaging van de uitbreiding een antwoord te bieden.

Tenslotte onderstreepten sommige Conventieleden dat de Conventie de moeilijkste en belangrijkste fase van haar werkzaamheden inging. Zij spraken de wens uit dat de Conventie zou slagen; volgens hen was dat alleen mogelijk als ieder Conventielid blijf gaf van compromisbereidheid en ambitie en in de eerste plaats een voor eenieder aanvaardbaar compromis nastreefde. Die Conventieleden riepen hun collega's op om af te zien van hun oorspronkelijke standpunt, dat ingegeven was door hun band met deze of gene instelling, het criterium klein land of groot land, nationaliteit of politieke fractie, en de voorkeur te geven aan het algemeen belang. Verscheidene Conventieleden waarschuwden de Conventie voor de illusie dat als zij er niet in zou slagen een algemeen akkoord te bereiken, de Intergouvernementele Conferentie (IGC) dat later wel zou kunnen. Europa bevindt zich op een beslissend moment.

Opmerkingen over de diverse institutionele voorstellen van het Praesidium

De kwestie van de Europese Raad en het voorzitterschap ervan werd door nagenoeg alle Conventieleden aangeroerd. Het voorstel van het Praesidium om een stabiel voorzitterschap voor een periode van twee en half jaar, die een keer verlengd kan worden, in te stellen, kreeg uitdrukkelijk steun van een belangrijk aantal leden van de Conventie. Zij vonden dat dit voorstel beantwoordt aan het streven naar doeltreffendheid en een betere organisatie van de Europese Raad, een instelling die, anders dan de Commissie of het Parlement, thans geen continu voorzitterschap heeft. Zij antwoordden op de zorg van hun collega's dat de taak van voorzitterschap van de permanente Europese Raad niet anders zou zijn dan de taak die nu op basis van het roulerende voorzitterschap wordt uitgeoefend. Een andere groep Conventieleden pleitte voor de handhaving van het roulersysteem, omdat dat volgens hen beantwoordt aan het beginsel van gelijkheid van de landen en het voordeel biedt dat het Europese integratiegevoel bij toerbeurt versterkt wordt bij de uitoefening van het voorzitterschap. Een aantal Conventieleden poogde een brug te slaan tussen die verschillende standpunten en opperde verscheidene synthesevoorstellen. Een Conventielid, dat de steun kreeg van diverse collega's, stelde voor de voorzitter van de Europese Raad rechtstreeks door de Europese burgers te laten kiezen, zonder zijn functie te wijzigen. Hierdoor zou een echte "Europese demos" kunnen worden versterkt of gecreëerd. Tal van anderen konden zich bij het idee van een permanente voorzitter van de Europese Raad aansluiten, mits de deur op een kier blijft staan voor samenvoeging van zijn ambt met dat van voorzitter van de Commissie. Andere Conventieleden stelden de voorstellen van het Praesidium niet ter discussie, maar vonden toch dat zij gepreciseerd moeten worden op een aantal punten, met name waar het gaat om de taken van de voorzitter van de Europese Raad inzake buitenlands beleid. Zou men daarmee niet in het vaarwater komen van de voorzitter van de Commissie of van de toekomstige minister van Buitenlandse Zaken? De administratieve structuur rond een eventuele voorzitter van de Europese Raad kwam enkele malen ter sprake en sommige Conventieleden waarschuwden voor doublures. Verscheidene leden hadden vragen over de democratische legitimiteit van een voorzitter van de Europese Raad die slechts door zijn ambtsgenoten zou worden verkozen.

Ook met betrekking tot de samenstelling van de Commissie - een van de vaakst genoemde punten - waren de meningen verdeeld. Een groot aantal Conventieleden pleitte voor het beginsel dat de Commissie ten minste één onderdaan per lidstaat telt. Het gaat om een fundamenteel beginsel dat de gelijkheid van de lidstaten belichaamt en ieder van hen kan doen ervaren dat zijn specifieke gevoeligheid wordt ontzien. Het compromis dat hierover in Nice werd bereikt, zou ook moeten worden nageleefd. Een andere groep pleitte daarentegen voor het tegendeel en keurde het beginsel van een kleinere Commissie goed, zoals voorgesteld door het Praesidium. Deze leden onderstreepten dat in de Commissie het algemeen belang en niet de vertegenwoordiging van de lidstaten tot uitdrukking moet worden gebracht. De doeltreffendheid en het eigen karakter van die instelling moeten worden onderstreept. Sommigen vreesden dat zij in de praktijk, indien het beginsel van één Commissielid per land wordt gehandhaafd, een soort van Comité van permanente vertegenwoordigers (Coreper) wordt. Bepaalde Conventieleden die het beginsel van één Commissielid per land verdedigden, zouden zich kunnen aansluiten bij een voorstel voor een kleinere Commissie, volgens een toerbeurtsysteem op voet van gelijkheid. Anderen stelden voor dat de bepalingen van het Praesidium in werking treden na een overgangsperiode die nader te bepalen is. In antwoord op met name de bezorgdheid van een aantal Conventieleden uit de kandidaat-lidstaten merkten sommigen op dat dit in de praktijk reeds het geval zal zijn, aangezien de volgende Commissie, die in november 2004 aantreedt, onder de bepalingen van het Verdrag van Nice zal vallen. Anderen stelden voor in de Grondwet geen maximumaantal aan te geven en de voorzitter vrij zijn college te laten samenstellen.

Ook de benoeming en de verkiezing van de voorzitter van de Commissie werd door talrijke leden behandeld. Velen wensten dat het Europees Parlement de voorzitter van de Commissie rechtstreeks aanwijst en vonden dat de voorstellen van het Praesidium niets veranderden aan de huidige situatie. Anderen kwamen met diverse compromisoplossingen waardoor de voorstellen van het Praesidium, zij het niet ten gronde, werden gewijzigd. Verscheidene Conventieleden pleitten ervoor dat het Europees Parlement al dan automatisch ontbonden kan worden indien het Europees Parlement een motie van wantrouwen aanneemt jegens de Commissie.

Bij het voorstel van het Praesidium in artikel 17 ter over de definitie van de gekwalificeerde meerderheid zijn niet zoveel opmerkingen gemaakt als bij de vorige punten. Enkele Conventieleden zeiden evenwel te hechten aan de regeling die uit het Verdrag van Nice is voortgevloeid en waar-schuwden ervoor het destijds moeizaam bereikte compromis open te breken. Anderen antwoorden dat de stemmingsregeling van Nice, bijzonder ingewikkeld en voor de bevolking moeilijk te begrijpen is. Zij waren ingenomen met de pogingen tot vereenvoudiging en verduidelijking die het Praesidium op dit gebied heeft ondernomen.

Met betrekking tot de Raad gingen de meeste opmerkingen over de halfjaarlijkse roulatie. Een belangrijke groep leden vroeg om handhaving. Sommigen stelden voor de opeenvolgende voorzitterschappen in te schakelen in een meerjarenprogrammering, om tegemoet te komen aan het bezwaar dat aflossing van het voorzitterschap het risico van discontinuïteit of wisselende prioriteiten inhoudt. Verscheidene Conventieleden stelden voor dat de voorzitter van de Commissie de Raad Algemene Zaken voorziet. Met betrekking tot het aantal Raadsformaties werden de voorstellen van het Praesidium door verscheidene Conventieleden te restrictief geacht; zij vonden het niet nodig verder te gaan dan de beperking die tijdens de Europese Raad van Sevilla is doorgevoerd.

Het voorstel om een bijzondere Raadsformatie in het leven te roepen, die de wetgevende raad zou heten, waar al het wetgevingswerk zou plaatsvinden, ondervond ook weerstand. Een aantal Conventieleden vond dit voorstel, vooral gelet op het recente standpunt van de ministers van Economie en Financiën, gevaarlijk; voor de Europese samenhang zou het er namelijk op neerkomen dat de vakministers hun interesse in de Europese wetgeving verliezen. Anderen vonden het voorstel evenwel goed, omdat het een coördinerend en verduidelijkend element zou invoeren dat noodzakelijk en welkom is. Zij wezen erop dat de vakministers wel zitting zullen kunnen hebben in de wetgevende raad en dat hun bijdrage essentieel zal zijn. Ten slotte repliceerde de voorzitter in antwoord op een bedenking, dat de Raad als wetgevingsformatie geen permanent orgaan zou zijn, maar per zitting zou werken, zodat de vertegenwoordiger met ministeriële rang van elke lidstaat in contact zou kunnen blijven met zijn hoofdstad en er regelmatig terug zou kunnen keren.

Het Europees Parlement kwam minder vaak ter sprake. De meeste opmerkingen gingen over de vaststelling van een maximum aantal leden. Enkele Conventieleden steunden het voorstel van het Praesidium voor een maximum van 700. Eén Conventielid wenste een lager niveau, namelijk 600 of 650. Andere Conventieleden daarentegen vroegen het in Nice bepaalde maximum van 732 te handhaven. Verscheidene Conventieleden spraken de wens uit de verdeling tussen lidstaten zoals overeengekomen in Nice, in stand te houden. Die verdeling is het resultaat van een compromis en moet blijven bestaan.

Een aantal Conventieleden vroeg dat iedere instelling onafhankelijk en vrijelijk kan beslissen over de vestigingsplaats. De huidige situatie waarin de zetels over verscheidene plaatsen verdeeld zijn, voldoet volgens hen niet.

Het in artikel X van titel VI beoogde congres van de volkeren van Europa is door weinig Conventieleden aan de orde gesteld. De meesten van hen lieten zich er kritisch over uit en verzochten om schrapping van deze bepaling van het Praesidium. Volgens die Conventieleden zou zij erop neerkomen dat een nieuwe instelling in het leven wordt geroepen, iets waarvoor zij niet gewonnen zijn.

Over de Europese Centrale Bank zijn maar weinig opmerkingen ingekomen. Sommige Conventieleden hadden wel vragen bij het voorstel van het Praesidium om de ECB te rekenen tot de instellingen van de Unie in artikel 14. Sommige Conventieleden brachten de conclusies van de werkgroep sociaal beleid in herinnering en verzochten dat de bevoegdheden van de ECB niet beperkt worden tot prijsstabiliteit, maar ook ondersteuning van de economische groei en bestrijding van de werkloosheid zouden omvatten, naar het model van de centrale bank van de Verenigde Staten. Eén Conventielid vond daarentegen dat het huidige mandaat van de centrale bank voldoet en dat het niet gewijzigd hoeft te worden.

De organen van Unie, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's kwamen slechts zelden aan de orde behalve dan in de toespraken van de Conventieleden met het statuut van waarnemer of die lid zijn van die organen. Zij pleitten ervoor dat die organen, gelet op de belangrijke rol die zij volgens hen vervullen, zonder meer het statuut van instelling krijgen en derhalve

in artikel 14 worden genoemd. Die eis werd gesteund door sommige Conventieleden; anderen vroegen zich echter af of die organen wel nut hebben, omdat hun bijdrage aan en meerwaarde voor het Europese proces te betwijfelen valt. Eén lid van het Economisch en Sociaal Comité vond dat de instelling waartoe hij behoorde vóór het Comité van de Regio's moet worden genoemd, omdat hij ouder is.

De Conventieleden stonden positief tegenover het ontwerp-artikel van het Praesidium over het Hof van Justitie. Sommigen onderstreepten omtrent het mandaat van de rechter en advocaten-generaal van het Hof, dat een langere termijn de waarborg van onafhankelijkheid zou versterken, maar anderen vonden dat het huidige systeem goed functioneert en ongewijzigd dient te blijven. Sommigen wezen op de mogelijkheid om in de grondwet een specifiek beroep wegens schending van het Handvest van de grondrechten op te nemen. Eén Conventielid onderstreepte dat het Hof van Justitie niet bevoegd moet zijn voor handelingen op het gebied van het GBVB.

De Rekenkamer werd vooral ter sprake gebracht met betrekking tot haar samenstelling. Enkele Conventieleden pleitten voor een kleiner aantal leden dan 25, namelijk personen van een hoog professioneel niveau, ongeacht de nationaliteit.

3. Debat over de ontwerp-artikelen betreffende het externe optreden **(CONV 685/03 en CONV 707/03)**

Inleiding

Vice-voorzitter Dehaene leidde het debat over het externe optreden in en deelde mede dat in verband met de ontwerp-artikelen bijna 850 amendementen waren ontvangen.

Het debat, met meer dan 70 verschillende sprekers, wees uit dat de Conventie globaal positief staat tegenover de door het Praesidium voorgelegde ontwerp-teksten inzake het extern optreden. Een groot aantal sprekers memoreerde hoe belangrijk het is dat de Unie in internationaal verband collectief optreedt om gemeenschappelijke waarden uit te dragen en collectieve belangen te

verdedigen. Een aantal van hen onderstreepte dat het optreden van de Unie op de eerste plaats afhangt van de politieke wil en de solidariteit onder de lidstaten. Tegelijkertijd waren velen het ermee eens dat in het kader van de grondwet moet worden gezocht naar mechanismen en institutionele regelingen die eensgezindheid tussen de lidstaten alsmede effectieve besluitvorming en een coherent gebruik van de instrumenten bevorderen.

Leden van de Conventie meenden dat de nieuwe structuur, waarin alle rechtsgrondslagen in één titel zijn samengebracht, bijdraagt tot een coherent overzicht van de verschillende instrumenten die de EU voor haar internationale optreden kan gebruiken. De Conventie was tevens van oordeel dat de bundeling van artikelen in één titel van de grondwet geen harmonisatie van instrumenten en procedures met zich meebrengt, maar dat voor de verschillende beleidsgebieden binnen het externe optreden verschillende modaliteiten van toepassing zullen blijven.

Er was een brede consensus over het voorstel voor een minister van Buitenlandse Zaken van de EU, die onder het gezag van de Raad taken binnen het GBVB zal combineren en daarnaast verantwoordelijkheden zal dragen ten aanzien van andere onderdelen van het externe optreden, die worden beheerd door de Commissie. De leden van de Conventie verschillen echter van mening over de gevolgen van deze institutionele verandering voor een aantal vraagstukken, zoals de rol van de Commissie in het GBVB, de externe vertegenwoordiging en het voorzitterschap van de Raad Buitenlandse Zaken. Overeengekomen werd daarom dat de rol van de minister en zijn relatie met de Commissie en de Raad nader moet worden uitgewerkt.

Sommige sprekers stelden voor bepalingen op te nemen betreffende de instelling van een diplomatieke dienst van de EU met gedetacheerde personeelsleden van het Raadssecrètaariat, de Commissie en de diplomatieke diensten van de lidstaten, die onder het gezag van de minister van Buitenlandse Zaken van de EU zouden werken. Een aantal sprekers zou liever een andere benaming zien dan minister van Buitenlandse Zaken van de EU en opperden "Secretaris van de Unie", "Externe Vertegenwoordiger van de EU" of "Foreign Secretary of the Union" ("Foreign Secretary" kan in het Engels zowel "minister van Buitenlandse Zaken" als "secretaris buitenland" betekenen, noot vertaler).

Horizontale artikelen

Wat het horizontale artikel betreffende de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de EU betreft, onderstreepten verscheidene Conventieleden het belang van het waarborgen van samenhang zowel binnen het externe optreden als tussen het externe optreden en het interne beleid. Verscheidene leden betoogden met name dat uitdrukkelijker opdracht moet worden gegeven te voorkomen dat het interne beleid indruist tegen de doelstellingen van de ontwikkelings-samenwerking en deden de aanbeveling de inhoud van het huidige artikel 178 VEG, volgens welk met de doelstellingen van ontwikkelingssamenwerking rekening moet worden gehouden bij de uitvoering van beleid dat waarschijnlijk gevolgen voor de ontwikkelingslanden zal hebben, op te nemen in het desbetreffende lid van artikel 1. Sommige leden gaven in overweging in dit artikel aanvullende doelstellingen of beginselen op te nemen, zoals vrede, solidariteit tussen de lidstaten, veiligheid van de Unie, culturele verscheidenheid of internationale samenwerking bij de beheersing van migratiestromen en bij de bestrijding van criminaliteit.

De leden van de Conventie waren het eens over de noodzaak in de grondwet bepalingen op te nemen die de Unie in staat zullen stellen bij het nastreven van een gemeenschappelijke doelstelling instrumenten betreffende verschillende onderdelen van het externe optreden in te zetten. In dit verband werd de aandacht gevestigd op de rol van de Europese Raad. Enkele leden maakten echter een krachtig voorbehoud bij de mogelijkheid van gezamenlijke voorstellen van de minister van de EU en de Commissie met name wat betreft het stemmen bij gekwalificeerde meerderheid over deze gezamenlijke voorstellen.

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

In het algemeen stonden de leden van de Conventie positief tegenover de bepalingen in de ontwerp-artikelen die de lidstaten aanmoedigen elkaar op EU-niveau te raadplegen en te informeren alvorens in internationaal verband een standpunt in te nemen. Dat zou bijdragen tot een Europese reflex, het risico van confrontaties op het internationale toneel verminderen en bijdragen tot het formuleren van gemeenschappelijke standpunten. Sommigen vonden dat deze bepalingen verder moeten worden versterkt terwijl anderen memoreerden dat de lidstaten, bij ontbreken van een overeen-gekomen standpunt, bevoegd blijven om op nationale grondslag te handelen.

Het grootste probleem in verband met het GBVB was de besluitvormingsprocedure. Een groot aantal sprekers vreesde dat eenparigheid van stemmen het GBVB zal verlammen en pleitten voor besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid (BGM) als algemene regel in de Raad, behalve voor besluiten met militaire en defensie-implicaties, die met eenparigheid van stemmen zouden worden genomen. Daarvoor werden verschillende formules geopperd. Sommigen stelden voor dat BGM niet zou moeten gelden voor voorstellen die niet door de minister van Buitenlandse Zaken van de EU zijn voorgelegd. Iedereen was het erover eens dat een lidstaat waarvan de vitale belangen op het spel staan, met zijn stem een besluit moet kunnen tegenhouden. In een dergelijke situatie dient de minister van de EU te trachten een voorstel te formuleren dat aanvaardbaar is voor de betrokken lidstaat. Als alternatief voor BGM stellen sommigen voor dat de Raad besluiten neemt bij supergekwalificeerde meerderheid. Anderen zagen voordelen in nauwere samenwerking op alle gebieden van het GBVB als middel om het GBVB proactiever te maken.

Andere sprekers waren ertegen van BGM de algemene regel te maken en wezen erop dat nauwelijks gebruik gemaakt wordt van de bepalingen in het huidige verdrag betreffende BGM. Zij pleitten voor een beter gebruik van die bepalingen alsmede van de bepalingen betreffende constructieve onthouding. De totstandbrenging van een politieke wil en toenadering van standpunten zijn huns inziens de belangrijkste factoren voor een effectief GBVB. Sommige sprekers stelden als alternatief voor eenparigheid van stemmen als algemene regel te handhaven maar de lijst van BGM-onderwerpen geleidelijk langer te maken, te beginnen bij besluiten betreffende sancties en GBVB-acties tot een door de Raad vast te stellen financieel maximum. In dit verband werd geattendeerd op het belang van de nieuwe bepaling die de Europese Raad in staat stelt het gebruik van BGM voor GBVB-besluiten te verruimen.

Wat betreft het recht van initiatief in verband met het GBVB, werden verschillende standpunten naar voren gebracht. Sommigen meenden dat de bepaling op grond waarvan de minister van de EU gezamenlijk met de Commissie een voorstel kan indienen in strijd is met de voorgestelde instelling van een EU-minister met "twee petten". Zij voerden aan dat door de minister ingediende GBVB-voorstellen daardoor onder het collegialiteitsbeginsel zouden vallen, hetgeen in strijd is met de aanbeveling van Werkgroep VII betreffende het externe optreden. Anderen waren van mening dat de Commissie het recht om voorstellen in te dienen moet behouden.

Deze Conventieleden achtten BGM hoe dan ook niet opportuun voor gezamenlijke voorstellen van de Commissie en de minister betreffende het GBVB.

Wat de democratische controle van het GBVB betreft, pleitten sommige leden voor versterking van de rol van het Europees Parlement, terwijl anderen verzochten bij die controle ook de nationale parlementen te betrekken. Vice-voorzitter Dehaene deelde mede dat in het protocol betreffende de nationale parlementen verwezen zal worden naar het GBVB en het EVDB.

Gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid

Wat meer in het bijzonder de problematiek van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid betreft, juichten verscheidene Conventieleden de ambitieuze aanpak van het Praesidium toe, omdat dit beleid van cruciaal belang is voor de geloofwaardigheid van de Unie op het internationale toneel. Zo waren tal van Conventieleden verheugd over het feit dat het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid integrerend deel uitmaakt van het GBVB en velen wezen er tevens op dat dit beleid moet berusten op passende militaire en civiele vermogens die volstaan om de toegewezen taken uit te voeren. Een aantal Conventieleden betoogde voorts dat met het Atlantische Bondgenootschap evenwichtige betrekkingen moeten worden onderhouden en dat de verbintenissen die sommige lidstaten in dat verband zijn aangegaan moeten worden nageleefd.

Verscheidene Conventieleden betoogden dat de eventueel door de Unie uit te voeren taken moeten worden geactualiseerd, waarbij sommigen opperden dat met name de strijd tegen het terrorisme buiten de Unie zou kunnen worden toegevoegd.

In dit verband wezen vele Conventieleden op de noodzaak de ter beschikking van de Unie gestelde vermogens te versterken. Het idee voor een bewapenings- of vermogensagentschap werd dan ook door veel Conventieleden gesteund, hoewel een van hen in overweging gaf dit agentschap niet te belasten met het beoordelen van de vermogenstoezeggingen van de lidstaten.

Verscheidene Conventieleden toonden zich tevreden over de mogelijkheid van een gestructureerde samenwerking ten aanzien van vermogens voor de zwaarste missies. Sommigen stelden dat het coalities van vrijwilligers die momenteel buiten het Verdrag opereren, moet worden toegestaan in het kader en met de goedkeuring van de Unie op te treden. Een aantal Conventieleden toonde zich evenwel ongerust over het mogelijk te gesloten karakter van deze samenwerking. Eén Conventielid was van mening dat een bepaling betreffende de mogelijkheid van missies buiten het kader van de Unie niet thuishoort in de Grondwet. Enkele Conventieleden opperden dat de bepalingen van de nauwere samenwerking voor dit geval en meer in het algemeen voor defensie zouden moeten gelden, teneinde deze samenwerking inclusiever te maken. Anderen stelden voor dat de criteria inzake militaire vermogens door de Raad worden vastgesteld en worden opgenomen in een juridisch bindend protocol. Eén Conventielid stelde voor de vaststelling van dergelijke criteria tot één van de taken van het bewapeningsagentschap te maken.

Wat de andere voorgestelde vormen van flexibiliteit betreft, reageerden de meeste Conventieleden instemmend op de mogelijkheid dat een missie waartoe de Raad met eenparigheid van stemmen heeft besloten, wordt uitgevoerd door enkele lidstaten. Een dergelijke bepaling zou het huns inziens mogelijk maken aan een doelmatige praktijk die reeds buiten het Verdrag om wordt gevolgd, een grondwettelijk karakter te geven. Eén Conventielid stelt in dit verband voor dat staten die geen lid zijn van de Unie verzocht moet kunnen worden een missie samen met de lidstaten van de Unie uit te voeren. Sommige Conventieleden stelden tevens dat in de Grondwet een bepaling moet worden opgenomen die een verbintenis tot wederzijdse verdediging tussen de lidstaten mogelijk maakt. Die Conventieleden achten wederzijdse verdediging een sleutelfactor voor de solidariteit tussen de burgers en de lidstaten, die zich overigens voor het merendeel daartoe al verbonden hebben, zij het buiten het Verdrag om. Het zou dus legitiem zijn die verbintenis in de Grondwet vast te leggen. Anderen toonden zich evenwel terughoudend ten opzichte van de wederzijdse verdediging in het kader van de Unie omdat een daartoe strekkende verbintenis de verbintenissen van veel staten in het kader van de NAVO zal dupliceren. Anderzijds maakten enkele Conventieleden zich zorgen over de gevolgen van een dergelijke bepaling voor de neutrale of niet-gebonden status van bepaalde lidstaten.

Door sommige Conventieleden werden nog andere onderwerpen ter sprake gebracht, zoals de financiering van de activiteiten in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid, waarbij enkele Conventieleden voorstelden daarvoor de begroting van de Unie te gebruiken.

Daarnaast werden nog andere aspecten van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid besproken, zoals de instelling van een Unie van veiligheid en defensie.

Sommige Conventieleden stelden tevens voor in de bepalingen betreffende het externe optreden een grotere plaats voor de nationale parlementen in te ruimen dan op het gebied van defensie.

Gemeenschappelijke handelspolitiek

Een aantal Conventieleden wees op de noodzaak van efficiëntie in de gemeenschappelijke handelspolitiek alsmede op de noodzaak om in alle sectoren, ook bij de sluiting van alle soorten overeenkomsten, besluiten met gekwalificeerde meerderheid van stemmen te kunnen aannemen, terwijl sommige andere leden van mening waren dat de handel in culturele en audiovisuele diensten binnen de gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten moet blijven vallen en dat voor de onderhandelingen over dergelijke overeenkomsten dus een gemeenschappelijk akkoord van de lidstaten nodig blijft. Verscheidene leden vonden dat de rol van het Europees Parlement in verband met de handelspolitiek verder moet worden versterkt en betoogden dat zowel onderhandelingsmandaten als de sluiting van de overeenkomsten onderworpen moet zijn aan de instemming van het Europees Parlement. Sommigen onderstreepten tevens dat het Europees Parlement gedurende het hele onderhandelingsproces ten volle geïnformeerd moet worden.

Ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp

Verscheidene Conventieleden achtten het van wezenlijk belang dat de specifieke doelstellingen van bestrijding, en uiteindelijke uitroeiing, van armoede worden opgenomen in het gedeelte dat specifiek gewijd is aan ontwikkelingssamenwerking. Verscheidene leden bepleitten voorts budgettering van het Europees Ontwikkelingsfonds en verzochten onder verwijzing naar het specifieke karakter van de betrekkingen met de ACS-landen artikel 26 te schrappen. Sommige leden uitten bedenkingen bij het voorstel om een vrijwillig humanitair vredeskorps op te richten, zoals wordt gesuggereerd in artikel 30 betreffende humanitaire hulp, en wezen op de moeilijkheden bij het verstrekken van bijstand op dit gebied en de behoefte aan opgeleid personeel.

Restrictieve maatregelen

Enkelen brachten de artikelen betreffende restrictieve maatregelen ter sprake. Sommigen onderstreepten dat de eerbiediging van de grondrechten van individuen en de naleving van het internationale recht moet worden gewaarborgd en gingen in op de jurisdictionele controle van het Hof van Justitie. Anderen stelden voor het artikel te verruimen met visumrestricties.

Internationale overeenkomsten

Wat de internationale overeenkomsten betreft, gingen de meeste sprekers in op de rol van het Europees Parlement bij het onderhandelen over en het sluiten van overeenkomsten. Verscheidene leden stelden voor de raadpleging van het Europees Parlement uit te breiden tot alle fasen van de onderhandelings- en sluitingsprocedures voor internationale overeenkomsten.

Wat de externe bevoegdheid van de Unie betreft, stelden sommige leden van de Conventie voor in de Grondwet uitdrukkelijk te bepalen dat de Unie bevoegd is om een internationale overeenkomst te sluiten in alle gevallen waarin die overeenkomst bijdraagt tot de uitoefening van een interne bevoegdheid.

Verscheidene leden pleitten ervoor de Commissie het mandaat te geven om te onderhandelen over internationale overeenkomsten, behalve waar deze uitsluitend betrekking hebben op GBVB-aangelegenheden terwijl andere leden vinden dat ook GBVB-aangelegenheden onder het mandaat van de Commissie zouden mogen vallen. Anderen waren daarentegen van oordeel dat de minister van de Unie belast moet worden met de onderhandelingen terwijl weer anderen dit als een taak van het voorzitterschap beschouwen. Sommige sprekers pleitten ervoor de besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid voor de sluiting van overeenkomsten uit te breiden tot alle gebieden.

Betrekkingen van de Unie met internationale organisaties

Sommigen waren van mening dat de Unie moet trachten lid te worden van internationale organisaties, te beginnen met de IFI's. Sommigen betoogden dat de bepalingen inzake de betrekkingen met internationale organisaties verder moeten worden uitgewerkt of dat de NAVO moet worden opgenomen in de lijst van organisaties in artikel 35.

Solidariteitsclausule

Veel Conventieleden waren zeer ingenomen met de opneming van de solidariteitsclausule in de Grondwet, omdat zij daarin een fundamentele uiting van de solidariteit tussen de lidstaten en de burgers zien. Sommige Conventieleden stelden dat de draagwijdte van deze bepaling moet worden uitgebreid tot andere dreigingen of gevaren zoals natuurrampen van menselijke of natuurlijke oorsprong. De vice-voorzitter deelde mede dat de bescherming tegen rampen al wordt genoemd onder de steunmaatregelen in artikel 15 van de Grondwet.

Conclusies

Vice-voorzitter Dehaene concludeerde dat de Conventie positief stond tegenover de voorgestelde nieuwe structuur van de artikelen betreffende het externe optreden. Hij constateerde dat er ruime steun bestaat voor het horizontale artikel inzake beginselen en doelstellingen, en nam nota van verscheidene verzoeken ter versterking van het lid betreffende coherentie.

Voorts constateerde hij een algemene consensus over de invoering van een minister van Buitenlandse Zaken van de EU, hoewel de meningen over de implicaties van deze institutionele verandering nog uiteenlopen. Dat geldt met name voor het recht van initiatief inzake het GBVB. De positie van de minister en zijn relatie met de Raad en de Commissie zullen nader moeten worden uitgewerkt.

Wat de besluitvorming inzake het GBVB betreft, merkte hij op dat er enerzijds om meer BGM gevraagd wordt en anderzijds daartegen bezwaar wordt gemaakt.

Aangaande het veiligheids- en defensiebeleid, merkte hij op dat de Conventie veel voorstellen van het Praesidium steunt, zoals de opneming van dit beleid als integrerend deel in het GBVB, de actualisering van de Peterbergstaken en de oprichting van een bureau, terwijl er ten aanzien van andere vraagstukken, zoals wederzijdse verdediging en verschillende vormen van flexibiliteit, nog geen algehele eensgezindheid bestaat.

Vice-voorzitter Dehaene nam nota van de verschillende stellingnamen ten aanzien van de gemeenschappelijke handelspolitiek, waarbij sommigen bestaande afwijkingen wensen af te schaffen en anderen die juist willen handhaven.

Omtrent ontwikkelingssamenwerking nam hij er nota van dat verscheidene sprekers in het betrokken hoofdstuk de belangrijkste beleidsdoelstellingen vermeld wensen te zien en de specifieke verwijzing naar de ACS-landen wensen te schrappen.

Wat de internationale overeenkomsten betreft, merkte hij op dat de meningen uiteenlopen over de vraag wie namens de Unie moet onderhandelen en dat een aantal sprekers de rol van het Europees Parlement wenst uit te breiden.

Met betrekking tot de solidariteitsclausule, nam de vice-voorzitter nota van verscheidene verzoeken om de werkingssfeer daarvan uit te breiden tot natuurlijke of door de mens veroorzaakte rampen. Hij deelde de Conventie mede dat er elders in de Grondwet een specifieke rechtsgrondslag voor civiele bescherming zal worden opgenomen.

List of speakers following order of intervention.

Plenary meeting 15 and 16 May 2003

LIST OF SPEAKERS

Thursday 15 May

Working method of the Convention during its last phase and consensus building process (CONV 720/03 and 721/03)

(Blue cards: BERGER, BROK, BONDE, DUFF, DUHAMEL, MAJJ-WEGGEN, HEATHCOAT-AMORY, TEUFEL, ROCHE, PAPANDREOU)

Debate on draft articles on Institutions (Part I - Title IV) (CONV 691/03 and CONV 709/03)

1. Mr Gianfranco FINI - Italy (Government)
2. Mr Alain LAMASSOURE - European Parliament
3. Mr Alberto COSTA - Portugal (Parliament)
4. Mr Dimitrij RUPEL - Slovenia (Government)
5. Mr Elmar BROK - European Parliament
6. Mr Caspar EINEM - Austria (Parliament)
7. Mr Jacques SANTER - Luxembourg (Government)
8. Mr Hubert HAENEL - France (Parliament)
9. Mr Josep BORRELL - Spain (Parliament)
10. Mr Georges PAPANDREOU - Greece (Government)
- (Blue cards: SPINI, VOGGENHUBER, DINI, HOLOLEI, LEQUILLER, BRUTON)*
11. Mr Josef ZIELENIEC - Czech Republic (Parliament)
12. Mr Michel BARNIER - Commission
13. Ms Anne VAN LANCKER - European Parliament
14. Mr Peter HAIN - United Kingdom (Government)
15. Mr Edmund WITTBRODT - Poland (Parliament)
16. Mr Jens-Peter BONDE - European Parliament
17. Mr Alfonso DASTIS - Spain (Government)
18. Mr Andrew DUFF - European Parliament
19. Mr Erwin TEUFEL - Germany (Parliament)
20. Ms Danuta HÜBNER - Poland (Government)
21. Mr Lamberto DINI - Italy (Parliament)
22. Ms Lena HJELM-WALLÉN - Sweden (Government)
23. Mr Olivier DUHAMEL - European Parliament
24. Mr Paraskevas AVGERINOS - Greece (Parliament)
25. Mr Frans TIMMERMANS - Netherlands (Parliament)
26. Mr Alojz PETERLE - Slovenia (Parliament)
27. Ms Teija TIILIKAINEN - Finland (Government)
28. Mr Jan FIGEL - Slovakia (Parliament)
29. Mr Rihards PIKS - Latvia (Parliament)
30. Mr Henrik Dam KRISTENSEN - Denmark (Parliament)
31. Ms Meglena KUNEVA - Bulgaria (Government)

32. Mr Andrew DUFF - European Parliament
33. Ms Hanja MAIJ-WEGGEN - European Parliament
34. Mr Kimmo KILJUNEN - Finland (Parliament)
35. Ms Helle THORNING SCHMIDT - European Parliament
36. Mr Timothy KIRKHOPE - European Parliament
37. Mr Jürgen MEYER - Germany (Parliament)
38. Mr Dick ROCHE - Ireland (Government)
39. Mr Göran LENNMARKER - Sweden (Parliament)
40. Ms Liene LIEPINA - Latvia (Parliament)
41. Mr Joschka FISCHER - Germany (Government)
42. Mr Marco FOLLINI - Italy (Parliament)
43. Mr Abdullah GÜL - Turkey (Government)
44. Mr António VITORINO - Commission
45. Mr Kimmo KILJUNEN - Finland (Parliament)
46. Lord Mac LENNAN OF ROGART - United Kingdom (Parliament)
47. Mr Reinhard RACK - European Parliament
48. Mr Olivier DUHAMEL - European Parliament
49. Ms Anne VAN LANCKER - European Parliament
50. Mr Hannes FARNLEITNER - Austria (Government)
51. Ms Eduarda AZEVEDO - Portugal (Parliament)
52. Mr Ben FAYOT - Luxembourg (Parliament)
53. Mr Jozef OLEKSY - Poland (Parliament)
54. Mr Ernâni LOPES - Portugal (Government)
55. Mr Panayotis DEMETRIOU - Cyprus (Parliament)
56. Mr. Peter HAIN - United Kingdom (Government)
57. Mr Alfonso DASTIS - Spain (Government)
58. Mr Dick ROCHE - Ireland (Government)
59. Mr Neil MacCORMICK - European Parliament
60. Mr William ABITBOL - European Parliament
61. Mr David HEATHCOAT-AMORY - United Kingdom (Parliament)
62. Mr Péter BALÁZS - Hungary (Government)
63. Mr Puiu HASOTTI - Romania (Parliament)
64. Mr Jari VILÉN Finland - (Parliament)
65. Mr Karel de GUCHT - Belgium (Parliament)
66. Mr Michael ATTALIDES - Cyprus (Government)
67. Mr Henning CHRISTOPHERSEN - Denmark (Government)
68. Mr Reinhard BÖSCH - Austria (Parliament)
69. Mr Peter SERRACINO-INGLOTT - Malta (Government)
70. Mr John BRUTON - Ireland (Parliament)
71. Ms Hildegard PUWAK - Romania (Government)
72. Mr József SZÁJER - Hungary (Parliament)
73. Ms Marietta GIANNAKOU - Greece (Parliament)
74. Mr Rytis MARTIKONIS - Lithuania (Government)
75. Ms Lone DYBKJAER - European Parliament
76. Mr Proinsias de ROSSA - Ireland (Parliament)
77. Ms. Cristiana MUSCARDINI - European Parliament
78. Mr Antonio TAJANI - European Parliament
79. Mr Kemal DERVIS - Turkey (Parliament)
80. Mr Jan KOHOUT - Czech Republic (Government)
81. Ms Cristiana MUSCARDINI - European Parliament
82. Mr Sören LEKBERG - Sweden (Parliament)

83. Ms Linda McAVAN - European Parliament
 84. Mr Pierre LEQUILLER - France (Parliament)
 85. Mr Josef CHABERT - (Committee of the Regions) Observer
 86. Mr Vytenis ANDRIUKAITIS - Lithuania (Parliament)
 87. Mr Proinsias DE ROSSA - Ireland (Parliament)
 88. Mr Jelko KACIN - Slovenia (Parliament)
 89. Mr Gabriel CISNEROS LABORDA - Spain (Parliament)
 90. Mr Dominique de VILLEPIN - France (Government)
 91. Mr Luis MARINHO - European Parliament
 92. Ms Sandra KALNIETE - Latvia (Government)
 93. Mr Algirdas GRICIUS - Lithuania (Parliament)
 94. Mr Johannes VOGGENHUBER - European Parliament
- (Blue cards: ALMEIDA-GARRETT, TOMLINSON, SEVERIN, HAIN)*
-

Friday 16 May

Continuation of the debate on draft articles on Institutions (Part I - Title IV) **(CONV 691/03 and CONV 709/03)**

95. Mr Henrik HOLOLEI - Estonia (Government)
96. Mr Esko SEPPANEN - European Parliament
97. Mr Alexandre ARABADJIEV - Bulgaria (Parliament)
98. Mr Juraj MIGAS - Slovakia (Government)
99. Mr Reinhard RACK - European Parliament
100. Ms. Elena PACIOTTI - European Parliament
101. Mr Péter ECKSTEIN-KOVACS - Romania (Parliament)
102. Mr Roger BRIESCH - (Economic and Social Committee) Observer
103. Mr Manfred DAMMEYER - (Committee of the Regions) Observer
104. Ms Claude DU GRANDRUT - (Committee of the Regions) Observer
105. Mr Caspar EINEM - Austria (Parliament)
106. Ms Lone DYBKJAER - European Parliament
107. Mr Georgios KATIFORIS - Greece (Government)
108. Ms. Piia-Nora KAUPPI - European Parliament
109. Mr. Francesco SPERONI - Italy (Government)
110. Mr. Guilherme OLIVEIRA-MARTINS - Portugal (Parliament)
111. Mr René van der LINDEN - Netherlands (Parliament)
112. Mr Kimmo KILJUNEN - Finland (Parliament)
113. Mr Adrian SEVERIN - Romania (Parliament)
114. Ms Helle THORNING SCHMIDT - European Parliament
115. Mr Josef CHABERT - (Committee of the Regions) Observer
116. Mr George JACOBS - (European Social Partners) Observer
117. Mr Emilio GABAGLIO - (European Trade Union Confederation) Observer
118. Mr Manfred DAMMEYER - (Committee of the Regions) Observer

Debate on draft articles on External Action and Defence
(CONV 685/03 and CONV 707/03)

1. Ms Linda McAVAN - European Parliament
2. Mr Lamberto DINI - Italy (Parliament)
3. Mr Jan FIGEL - Slovakia (Parliament)
4. Mr Elmar BROK - European Parliament
5. Mr Antonio VITORINO - Commission
6. Mr Jürgen MEYER - Germany (Parliament)
7. Mr Gijs de VRIES - Netherlands (Government)
8. Mr Dominique de VILLEPIN - France (Government)
9. Mr Hannes FARNLEITNER - Austria (Government)
10. Ms Marietta GIANNAKOU - Greece (Parliament)
11. Mr Alfonso DASTIS - Spain (Government)
12. Mr Jozef OLEKSY - Poland (Parliament)
13. Mr Peter HAIN - United Kingdom (Government)
14. Mr Luis MARINHO - European Parliament
15. Mr Gianfranco FINI - Italy (Government)
16. Mr Jelko KACIN - Slovenia (Parliament)
- (Blue cards: SPINI, BONDE, DUFF, Van EEKELEN)
17. Mr Hans Martin BURY - Germany (Government)
18. Ms Eduarda AZEVEDO - Portugal (Parliament)
19. Mr Gabriel CISNEROS LABORDA - Spain (Parliament)
20. Ms Danuta HÜBNER - Poland (Government)
21. Mr Göran LENNMARKER - Sweden (Parliament)
22. Mr Algirdas GRICIUS - Lithuania (Parliament)
23. Mr Dick ROCHE - Ireland (Government)
24. Ms Cristiana MUSCARDINI - European Parliament
25. Mr Henning CHRISTOPHERSEN - Denmark (Government)
26. Mr Pierre LEQUILLER - France (Parliament)
27. Ms Lena HJELM-WALLÉN - Sweden (Government)
28. Mr René van der LINDEN - Netherlands (Parliament)
29. Mr Andrew DUFF - European Parliament
30. Ms Sandra KALNIETE - Latvia (Government)
31. Mr Kimmo KILJUNEN - Finland (Parliament)
32. Mr Vytenis ANDRIUKAITIS - Lithuania (Parliament)
33. Mr Ernâni LOPES - Portugal (Government)
34. Ms Teija TIILIKAINEN - Finland (Government)
35. Mr Hubert HAENEL - France (Parliament)
36. Mr Jan KOHOUT - Czech Republic (Government)
- (Blue cards: VOGGENHUBER, SEVERIN, BONDE, WUERMELING, HAIN, LENNMARKER, DINI)
37. Mr Rytis MARTIKONIS - Lithuania (Government)
38. Mr Eduard MAINONI - Austria (Parliament)
39. Mr Sören LEKBERG - Sweden (Parliament)
40. Mr Tunne KELAM - Estonia (Parliament)
41. Mr Jari VILÉN - Finland (Parliament)
42. Mr Dimitrij RUPEL - Slovenia (Government)
43. Mr Alain LAMASSOURE - European Parliament
44. Mr Caspar EINEM - Austria (Parliament)
45. Mr Puiu HASOTTI - Romania (Parliament)

46. Mr Louis MICHEL - Belgium (Government)
47. Ms Sylvia-Yvonne KAUFMANN - European Parliament
48. Mr Alberto COSTA - Portugal (Parliament)
49. Mr Antonio VITORINO - Commission
(Blue cards: MacCORMICK, LENNMARKER, McDONAGH)
50. Mr Carlos CARNERO - European Parliament
51. Mr William ABITBOL - European Parliament
52. Mr Henrik HOLOLEI - Estonia (Government)
53. Mr Oguz DEMIRALP - Turkey (Government)
(Blue cards: GORMLEY, Van LANCKER, PACIOTTI, LENMARKER, MACLENNAN, HAENEL, SCOTLAND)
54. Mr Diego LOPEZ GARRIDO - Spain (Parliament)
55. Ms Renée WAGENER - Luxembourg (Parliament)
(Blue cards: VITORINO, DUFF, HAENEL)
56. Mr Jens-Peter BONDE - European Parliament
57. Mr Caspar EINEM - Austria (Parliament)
-